

Hlásky Ď Ť Ň

Velmi často se setkáváme s nesprávnou výslovností „měkkých“ hlásek u dětí. U dospělých se nesprávná výslovnost těchto hlásek téměř nevyskytuje. Ve většině případů zaměňují děti hlásky ĎŤŇ za hlásky DTN (děti - dety, štěně – štene, kotě – kote, děda – deda). Ještě před začátkem vyvozování správných hlásek bychom měli zjistit, zda dítě dokáže sluchem správně rozlišit měkké hlásky od tvrdých. Na papír můžeme nakreslit polštáře a kameny. Dítěti vysvětlíme, že v řeči používáme slova, která jsou měkká jako polštář a také slova, která jsou tvrdá jako kámen. Nejdříve mu sami předvedeme, že když vyslovíme slovo „děti“ – zní to měkce (tak jako když si sáhneme na polštářek), když ale vyslovíme slovo „tady“ – zní to tvrdě (jako když si sáhneme na kámen). Zkuste vyslovit slovo, nebo jen slabiku a dítě vám musí říct, zda slyšelo hlásku měkkou (přirovnáme například k polštáři) nebo tvrdou (přirovnáme ke kameni). V případě, že dítě sluchem správně rozlišuje tvrdá a měkká slova, či slabika můžeme přejít k vyvozování hlásek. Ústa jsou mírně pootevřená, jazyk se opírá o přední spodní řezáky, zbytek jazyka se prohne tak, že se dotýká tvrdého patra. Takto dítě vyslovuje slabiky DA, TA, NA, atd. – ozve se však ĎA, ŤA, ŇA. Každému dítěti se daří vyslovit správně jako první hláska jiná. Proto zkoušejte vyslovovat všechny slabiky. Pokud se začne nejlépe dařit například hláska Ň začněte s ní a až poté pokračujte s hláskami Ť nebo Ď.

slabiky:

ňa, ně, ni, ňo, ňu

slova:

nit, nitka, nic, nikdo, nikam, nikdo, níže, ničí, nikoho, nikomu, nitě, nikdy, honí, voní, čtení, pění, není, paní, zvoní, psaní, spaní, cvičení, vedení, koník, bochník, koníček, kniha, deníček, snídaně, lesník, kominík, taneční, básník, básnička, Anička, Janička, Hanička, Jeník, panička, vanička, tkanička, deštník, pětník, kotník, cedník, nemocnice, Toník, vanička, básník, básnička, poklonit, oženit, ženich, radnice, okenice, vesnice, společnice, stanice, stupnice, únik, uniknout, jednička, dálnice, čenich, okenice, ohniště, nemocnice, mazanice, lenivý, vesnička, uniknout, perník, parník, vodník, hnízdo, koníček, deník, kulečník, pomocník, poník, bochník, skleník, kouzelník, bojovník, hnízdo, hrníček, hudebník, chodník, kameník, konírna, otazník, nasnídat, kotník, leknín, lesník, prsteník, vraník, strážník, tanečník, vápník, kníže, něco, někdo, někde, nějak, němý, nějaký, písňe, laně, koně, levně, jehně, pevně, slůně, saně, koně, levně, vůně, pilně, ohně, studeně, písňe, Zdeněk, Čeněk, sněží, hnědý, snědý, ňouma, kaňon, mňouká, jehňátko, štěňátko, slůňátko, sněženka, sněhulák, Sněhurka, snědý, sáně, tkáně, laně, hnědá, hnědák, žně, kněžna, tuleň, jabloň, oheň, kůň, laň, saň, pláň, povodeň, pochodeň

věty:

Švadlena navlékla nit. Kotě motá nitě. Nikam nepůjdu. Nikoh jsem neviděl. Zvonek zvoník. Lesník je v lese. Kočka honí myš. Básník píše básně. Máma koupila bochník chleba. Toník má sestru Aničku. Haničko zavaž si tkaničky. Jeník zpívá písničku. Miminko se koupe ve vaničce. Anička má samé jedničky. Vodní bydlí v rybníku. Vlák zastaví ve stanici. Babička bydlí na vesnici. Na dálnici se jezdí rychle. Zahradník pěstuje zeleninu ve skleníku. Puňťa čenichá čenichem v hlíně. Na okně je nová okenice. Kouzelník vykouzlí hrníček. Janička jde po chodníku. Za větou se píše otazník. Na rybníku rostou lekníny. Taneční krásně tančí se svou tanečnicí. Ráno se musíme nasnídat. Bolí mě kotník. Toníku zazpívej nějakou písničku. Zdeněk má kamaráda Čeňka. Věnu sněží, postavíme sněhuláka. Slon má slůňátko. Ovečka

má jehňátko. Sněhurka má sedm trpaslíků. Tuleň plave ve vodě. Kníže s kněžnou žijí v knížectví. Viděli jsme hnědou laň. Zažili jsme povodeň. Zapálíme pochodeň.

básničky:

Navlékla si jehla nitku,
Že s ní něco ušije.
Nic už jehlu nezastaví,
Šije šaty, košile.
Na košilku nitěné bílé knoflíčky,
Na šatičky vyšije,
Dva strakataé koničky.

Já mám koně,
Pěkné koně,
Pasu já je na výhoně.
Mám koníky mám,
Pasu já je sám.

Jeník měl sáně,
Sedl si na ně,
Pustil se s nimi
Z vysoké stráně.
Jede jak na koni,
Že všechny dohoní.
Dohonil, už je v nich,
Bác – a je po saních.

Pod jabloní Jeník honí,
Malé štěňátko.
Hnědé štěně kňučí, ňafá,
Chytit se však nenechá.
Ke své mámě, hnědé feně,
Malé štěně nespěchá.

slabiky:

ťa, tě, ti, tó, tů

slova:

tiká, ticho, tik, tílko, tihle, tichý, tiše, tisk, tíhne, típne, tikot, tiskař, tichost, tíha, tíže, tíseň, bažanti, kati, kosti, Otík, autíčko, štír, štít, potíž, stíhat, stín, stížnost, dotírat, utíkat, stín, stíhat, stíhačka, kopretina, pletivo, tětíva, vtip, květina, hostina, hostinec, kartička, jeptiška, chamtivý, matička, nástin, nástěnka, pláštěnka, plátěný, štěstí, vrátí, třetí, náměstí, platí, proutí, chrastí, drtí, bohatí, zlatí, prokletí, smetí, století, ústí, hnutí, náměstí, mastička, platí, pustí, vyleští, naleští, tělo, těsto, těžký, těžko, těleso, těkavý, těhotná, Matěj, nitě, dítě, vtip, kotě, v botě, v bytě, hbitě, na jachtě, na patě, na plotě, puntíky, tatínek, koťátko, koťata, kaťata, Káťa, Ťapka, ťuká, ťukne, utíká, netiká, labutě, mýtina, květina, kytička, buchtička, puntík, puntíky, puntičkář, utíká, potichu, tětíva, Latina, botičky, tetička, zeď, teď, leť, buď, hled', labuť, suť, ved' měď'

věty:

Děti budte potichu. Myška chodí tiše. Pan Tichý nese štěněti kosti. Budík tiká. Taška je těžká. To je tíha! Otík má kotě. Koťátko tiše mňouká. Kopretina je krásná kytička. Kočka utík před pejskem. Na plotě je dlouhé pletivo. Na nástěnce visí obrázky. Luk má napnutou tětívu. V dešti nosíme pláštěnku, nebo deštník. Deštík ťuká do oken. Penězi se platí. Proutěný košík je upletený z proutí. Celé tělo si namažu mastí. Kotě běhá hbitě. Na patě mám modřinu. U rybníka nakrmíme labutě. Káťa má štěně. Jmenuje se Ťapka. Rád nosím puntíkové tričko. K obědu jsme měli buchtičky s krémem. Leť holoubku, leť! Na zed' se nesmí kreslit. Káťo doved' Otíka do školy. Matěj utíká k tatínkovi. Matěj volá na Vojtíška, pojd' sem!

básničky:

Malé kotě sedí v koutě.
Tiše sedí. Očka hledí
Na vlněné klubíčko.
Co ti dáme kočičko?

Káťa má kotě,
Kotě je v botě.

U Matěje na pouti,
Labutě a kohouti,
V autě jednou děti
A blónky letí.

Jednou v létě Péťa Kátě
Chytil nitě na kabátě.
Káťa honí Péťu v blátě.
Já tě chytím, kluku, mám tě!

Malé kotě sedí v botě,
Tiše kouká na pavouka,
Jak si v koutě souká síť.
Potom chytí klubko nití,
Zapletlo se, už je v síti.

Sviť měsíčku, sviť,
Ať mi šije nit'.
Šiju, šiju si botičky
Do sucha i do vodičky.
Sviť měsíčku, sviť
Ať mi šije nit'.

slabiky:

ďa, dě, di, d'o, d'u

slova:

dík, díky, dítě, divný, dílna, dílo, divoch, divoký, divočina, divadlo, divák, dívka, díl, dílo, dítě, na lodi, hadi, rádi, dousedi, medvědi, kamarádi, chodí, hladí, vadit, vodí, vodit, nudit, zasadit, shodit, udit, řadit, vadit, dívat, dělo, dělá, dělník, děti, děs, děsný, ďas, měďa, Běďa, Láďa, Ďáblice, ďábel, hledí, vědí, na lodí, lodí, chodí, chodit, dědit, vidět, sedět,

Ď Ť Ň

dělá, dělení, dělání, rodina, rodiště, ředitel, jedině, vodička, chodidlo, hodina, hladina, chudinka, jedináček, jediný, jedinec, kladina, schodiště, hrdina, pravdivý, obdiv, hledí, hadice, podiv, podivný, podivně, kladivo, kladina, hodina, spodina, neděle, nedělá, vydělá, udělá, podívá, nedívá, dějiny, oddíl, podíl, vodítko, srdíčko, vodička, hodina, hladina, pravdivost, hrdina, hvězdice, fandí, hledí, budí, nudí, budík, hadi, kladina, hadice, sodík, vodík. Ládík, chodidla, lodičky, sudičky, vodička, rozdíl, mladík, budík, podívaná, podívat, zdíme, nadílka, zasadíme, udíme, mladíček, budíček, světadíl, vsedě, ve vodě, na vodě

věty:

Děti sedí v lavici. Táta pracuje v dílně. Dělníci dělají lopatou díru. V divočině žijí divoká zvířata. Zahradní zasadil květiny. Láďa se dívá na televizi. Pojedme na výlet lodí. Každý den chodíme na procházku. Co dělá hodinář? Hodinář opravuje hodinky. Ve filmu byl odvážný hrdina. Gymnastka cvičí na kladině. Po chodišti se stoupá nahoru. Slyším, jak mi bije srdíčko. Pejsek je na vodítku. V moři žijí hvězdice. Fanoušci fandí fotbalistům. Děti se nudí. Láďu bolí chodidlo. Z hadice stříká voda. Zedník staví vysoké zdi. O Vánocích bude nadílka. Evrpa je světadíl.

říkanky:

Do díry se myška dívá.
V díře vidí kousek sýra.
Vloudila myška malá,
Aby trochu ochutnala.
Divná věc, ten ementál,
Podíví se šedá myš.
Přede mnou si někdo vzal,
Má plno děr, nevidíš?

Děda dělá dětem lodě,
Děti s nimi chodí k vodě.
Dívají se za lodí,
Jak na vodě závodí.

Hádě, hádě, háďátko,
Je hadovo mládětko.

Pokud dítě zvládne správně vyslovovat hlásky ŤĎŇ můžeme ho naučit slova, ve kterých se střídají měkké a tvrdé slabiky.

slabiky:

ni-ny, ne-ně, no-ňo, nu-ňu, na-ňa
ti-ty, te-tě, to-tó, tu-tů, ta-ťa
di-dy, de-dě, do-dó, du-dů, da-dďa

slova:

nyní, koniny, knihovny, planiny, lekniny, jmeniny, narozeniny, zničený, snížený, nasnídaný, odřeniny, zelenina, uzenina, luštěnina, sraženina, zavařenina, usazenina, nikdy, divný, hodiny, jediný, vidiny, udivený, nadívaný, dílny, hladina, kladina, sdílný, šediny, dýchání, nadýmání, dýmavnice, dědeček, děda, tatínek, tati!, tetička, totiž, teletník, pletení, letitý, mýtina, pětina, tekutina, ojetina, pustina, štětiny, desetiny, padesátiny, štípaný, tištěný, postižený, tykání, týdenní, nadtítý, nápaditý, květiny, puntíkováný, zastíněný, štípaný, štětiny, postižený, tykání, týdeník, nadtítý, nápa-

DĚTĚ

ditý, květiny, stísněný, protivný, vlnitý, divadelní, ke snídani

věty:

Kytička voní. Paní voní. Tady je budík. Budík zvoní. Hodiny tikají, tik, tak. Láďa má narozeniny. Káťa má tatínka hodináře. Toník se stydí. Nyní budou prázdniny. To dílna mého dědy. Tetička mi přeje k narozeninám. Domino má puntíky. Mám rád uzeniny k snídani. Toník píše deník. Vláďa je ve vaně. V dílně pracuje automechanik. Tatínek vyrobil lodičky pro děti. Ráno mě probudil budík. Lodník pluje na lodi. Vodník žije ve vodě. Kotě sedí v botě. V divadle mají divadelní prázdniny. V domě bydlí celá rodina. Koťátko mňouká. Štěně štěká na kotě. Medvědi mají medvíďata.

básničky:

Posvícení, posvícení!
Puňťa chňapl po pečení,
utíká s ní – to to voní!
Už ho nikdo nedohoní.
Pod jabloní ve stínu
Udělá si hostinu.

Slunce svítí, voda žbluňká
A v ní malá žabka kuňká.
Je to žabka zvaná rosnička,
Říká, že bude moc sluníčka.

Děti, děti, včelky letí!
Zaltěly na květiny,
Teď si nesou sladkou šťávu
Do včelína do dědiny.
Dělají z ní doma med
Včelím dětem na oběd.

Jeden kůň,
Vypil tůň,
Jedna laň,
Kouká naň.

Děti, děti pojdte k vodě,
Uvidíte nové lodě,
Lodě dělal děda,
Moje loď je hnědá.

Podívejte děti,
Léto někam letí.
Jen leť, léto, leť,
Ptáky na jih vedť.

Víťa má budíka,
A ten budík netíká,
Ani nikdy nebudí,
Tak ho Víťa vyhodí.
Malé kotě,

Sedí v bytě,
Tiše kouká na pavouka,
Jak si v bytě dělá síť.

Táta koupil budíka,
Aby budil Toníka.
Budík tiká, pěkně chodí,
Toníka teď denně budí.

Víťa seká do špalíku,
Naštípá z něj polínka,
V kuchyni je potřebuje,
Na topení maminka.

Děda dělá lodi,
Děti k němu chodí
Po obědě v neděli.
Děda děti v pondělí.
Děti mají lodě,
Chodí s nimi k vodě
Ve vodě loď za lodí
Pěkně spolu závodí.